

СТАНОВИЩЕ

По дисертацията на **Станул Грозданов Грозев**, редовен докторант към Катедра реторика, Философски факултет, СУ „Св.Кл.Охридски” за придобиване на образователна и научна степен „доктор” по професионално направление 2.3 Философия (Теория на аргументацията)

На тема: **„Реторическа аргументация и истина в творчеството на Фридрих Ницше”**

От *проф.дфн Донка Александрова* – научен ръководител на докторанта.

За автора:

Станул Грозданов Грозев е роден на 20 септември 1985 г. в гр. Димитровград. Завършва с отличие математическата гимназия (ПМГ „Иван Вазов”). През 2012 г. завършва бакалавърска степен по философия в СУ „Св. Кл. Охридски”, а след магистърската степен защитава дипломна работа на тема: „Уилям Джеймс – многообразието на религиозния опит и фанатизмът” с научен ръководител проф. д-р Х. Паницидис; В катедра „Реторика” е от 2014 до 2018 г. респективно като магистър и докторант по реторика. Защитава магистърска теза по реторика (2015) на тема: „Аргументът ‘природа’ в ‘Както ви харесва’ на Уилям Шекспир през погледа на античната философия”, с научен ръководител проф. дфн Д. Александрова. В периода 2015-2018 г. е редовен докторант по реторика в същата катедра. В процеса на обучението се прояви като изключително любознателен, трудолюбив и творчески активен студент. Участието му в учебния процес в рамките на дисциплините „Дебати” и „Съвременна реторика” бяха посрещани с интерес и задоволство от студентите. Станул владее английски, немски и руски езици, което му позволи да ползва съответната научна литература по предмета на изследването. Запозна се в оригинал с малко известни и

непревеждани у нас произведения на Ницше, което разшири диапазона на приносните моменти в дисертацията. Той не се задоволява с общоизвестното и трафаретното, а винаги търси нови, оригинални решения, което е отразено и в самата дисертация. В допълнение на творческата натура на дисертанта ще добавя и неговите странични интереси и дейности: занимава се с графичен дизайн и скулптура, свири на пиано, интересува се от йога...

За дисертационния труд:

Представената дисертация в обем от 242 с. е първото по рода си цялостно изследване на релацията реторика – истина - реторическа аргументация в българската наука. Авторът прави задълбочен философско-реторичен анализ на цялостното творчество на Фр. Ницше като неизменно следва два предпочитани от него принципа: първо - ”заставя” изследвания автор да се саморазкрива, т.е. анализира и цитира произведенията, които най-точно и директно илюстрират изследваните авторски тенденции (дори подчертаните идеи, отношения и констатации са взети от текстове, в които самият Ницше ги е подчертал) и второ – структурата на дисертацията не се обвързва хронологично с творчеството на изследвания автор, а се подчинява на основните, възприети от Ст. Грозев методи на работа: **сравнителният анализ и метода на реконструкцията**. В обектива на авторското внимание са трите основни измерения на реторичното според Грозев: 1) реторичното като отношение и позиция, отчитаща взаимоотношението между всички въпроси на комуникативната и познавателната ситуация: Кой? Какво? Кога?

Къде? Как? Защо? 2) Реторичното като художествена украса – фигури и тропи и 3) реторичното като технология на убедителното.

В Първа глава - **”Фридрих Ницше – Геният на истината,** авторът изяснява собствения си подход към творчеството на Ницше: защо започва с автобиографичното съчинение *Ессе homo*; защо „волюта за истинност” отговаря на действителните ценности – „живота”, „здравето”, „тук и сега”. За целта той обособява четири свои изследователски принципа („принципи на разбиране”), които следва скрупулозно в цялата работа: **принцип на целостта, реторически принцип, принцип на живота и принцип на опита.**

Вътрешната логика на повествованието заставя автора да направи кратък, но целенасочен екскурс на взаимоотношенията между истината и реториката от възникването на реториката до днес. Той се съдържа във **Втора глава („Към раждането на истината в реториката”)**. Критично са възстановени главните идеи на философията за истината и отношението ѝ към реториката в Древната античност – Гърция и Рим, идеите на Кант, Хегел, Шопенхауер, както и Новата реторика от XX век. Авторът подчертава, че още от зората на своето битие реториката се свързва с агонистиката - състезателното начало, играта... В критичен унисон с Ницше авторът анализира Метода на Декарт за истината и реториката. Съществени приноси моменти се съдържат в

анализите на връзката на реториката с херменевтиката, „слабото мислене” , „Епохата на интерпретацията”, Новата култура на диалога (Гадамер, Рорти и Ватимо). Като лайтмотив в дисертацията „звучи” квинтесенцията на Ницшевото разбиране за истината като „воля за мощ (власт), воля за здраве и воля за истина”. И оттам отношението истина – власт; реторика – език („целият език е реторичен”).

Трета глава – „**Фридрих Ницше за отношението между езика, реториката и истината**” съдържа кулминацията на анализа – същностното от Ницшеанското (респективно на Ст. Грозев) разбиране на неразделимата триада: език-реторика-истина. Истината, която е обречена винаги да е не-истина поради ваимоотношението си с морала, изкуството и живота. ”Волята за мощ” като ключов момент във философията на Ницше предизвиква най-остри полемики и отрицание на „Ницшеанството”, разбирано като „теория на Свръхчовека”. Специалната грижа на Ницше към реториката проличава особено в грижата му за начина, по който тя трябва да се преподава.

Три са най-важните впечатления от дисертационния труд на Ст.Грозев:

- 1) Внушителна ерудиция и задълбочен философско-реторичен анализ на творчеството на Ницше с акцент върху отношението: истина - реторическа аргументация.

2) Богат език и изящен стил, без претенция за самодостатъчност, но и с упорита съпричастност към идеите на изследвания автор - внушение за обективност и респект.

3) Целият текст и особено „Бележките под линия” подсказват гаранция, че авторът на дисертацията има потенциал за изследване и развитие на други научни проблеми, необходими и полезни за социалната комуникация. Прави впечатление, че някои много съществени идеи, останали "под линия" остават недоизяснени - напр. интерпретацията на паметта у Ницше и З. Фройд (с. 46). По този начин авторът загатва за продължение на своето изследване.

4) Много добро впечатление прави структурната рамка: Проблем -Анализ - Обобщение: (напр. на с. 50 за ресентимента на културата...) Правилно навсякъде се подчертава, че: "Курсивът на цитатите е на самия Ницше!" Също и формулирането на собствен въпрос след анализа на определен проблем - Напр. След критиката към Кант и Хегел (с.91 - И тук възниква следният въпрос: с.92)

5) За да няма повторения навсякъде читателят се препраща към местата в текста, където вече е говорено или предстои да се говори по съответния въпрос.

6) Корпусът на изследването се допълва органично от съдържанието на четирите приложения: две от тях разкриващи "Главните правила на

Декартовия метод за истината" и другите две, съдържащи квинт-есенцията на Ницшевите идеи за реториката, езика и истината и тяхната обвързаност с реторическата аргументация.

Независимо от пристрастията, които могат да породят отношенията между научен ръководител и дисертант, изводът от четири-годишното ми сътрудничество със Ст. Грозев ми дават обективно основание да го определя като талантлив млад учен и евентуален обичан от студентите преподавател. А настоящият дисертационен труд след спокойна редакция на текста, като се вземат предвид някои от допълненията, направени при обсъждането, както и се развият част от идеите, загатнати „под линия”, може да се издаде като монография, която ще се впише органично в българската изследователска традиция, посветена на Фридрих Ницше.

За публикацииите:

Ст. Грозев е автор на 17 научни статии и студии, от които шест, свързани с дисертацията: „Фридрих Ницше – воля за здраве и воля за власт”, „Фридрих Ницше – за произхода на езика и истината”, „За произхода на поетическото изкуство - Аристотел и Ницше” и др. За качеството на неговите публикации ще посоча положителния отзив на Редакционния съвет на сп. „Мъдрост” (Wisdom), орган на Института по философия към Ереванската академия на

науките (The Argument of Nature in Shakespeare's "As you Like it", Wisdom, 2 (5), Yerevan, 2015 г.)

Авторефератът (40 стр.) синтезирано представя основните идеи от дисертацията, разкриващи триединството от Ницшевата философия, обединяваща „волята изобщо” с „волята за мощ” и „волята за истината”. Авторът сякаш се идентифицира с изследвания обект и неговата „непримиримост към фалша” и „духовната нечистоплътност” и разкрива как Ницше „поставя под въпрос ценността на истината, за да я преутвърди” и по този начин „възстановява имиджа на реториката, аргументира отново нейната полезност и възвръща статута ѝ на най-ценно изкуство, наука и мъдрост”.

Приносните моменти на дисертационния труд отразяват точно авторските заслуги за изясняване на „Ницшевия поврат” в реториката, неговото твърдение, че целият език е реторичен, и самата истина е реторична поради факта, че езикът възниква с цел да убеждава. Реконструираниите идеи на Фр. Ницше за взаимнообвързаността между истина, език и реторика, за отношението между изкуство и истина, както и реторическият характер на убеждаващата аргументация са изяснени пълнокровно вследствие на четирите изследователски задачи на докторанта.

В заключение имайки предвид интелектуалните качества на докторанта, представени чрез достойнствата на настоящия дисертационен труд на тема **„Реторическа аргументация и истина в творчеството на Фридрих Ницше“**, препоръчвам на уважаемото научно жури да присъди на Станул Грозданов Грозев образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 2.3 Философия (Теория на аргументацията).

София, 6 ноември 2018 г.

проф. дфн Донка Александрова

Участия с доклади в научни конференции и публикации:

Научен форум „История на реториката”, УНБ „Гьолечица“, 2014г.

„Реторика и херменевтика в ‘Истина и метод’”

Международна научна конференция „Реторика във времето”, БАР, София, 2015г.

„Новата метафизика на българските националистически партии”, сборник на БАР

The Argument of Nature in Shakespeare’s “As you Like it”, Wisdom, 2 (5),

Yerevan, 2015г..

Международна научна конференция „Лидерство и организационно развитие”,

Университетски център за управление на конфликти и организационни изследвания,

Катедра „Социална, трудова и педагогическа психология”, Китен, 2016г.

„Фридрих Ницше – воля за здраве и воля за власт”, сборник от конференцията

IX Национална школа за докторанти и млади изследователи на БАН „Междупличностни и

междугрупови интеракции във всекидневния живот“, Топола, 2016г.

“Фридрих Ницше за произхода на езика и истината”

Фридрих Ницше – за произхода на езика и истината. Психологични